

Gruppenfoto af sommermødets deltagere taget hos familien Steinkellner.

S MMERMØDE

i Østrig

Vejret var meget varmt og solrigt, da Østrig var vært for sommermødet i Den Europæiske Juletræsdyrkerforening i dagene 26.-28. juni 2019. Mødet blev afholdt i delstaten Niederösterreich og bød på interessante faglige ekskursioner med fokus på dyrkning, biodiversitet og afsætning. Østrig er på mange måder et grønt land, og de østrigske producenter er også meget optaget af et grønt image for juletræsproduktionen.

Nøgletal for Østrig:

Indbyggere: 8,4 millioner
 Husstande: 3,8 millioner
 Husstande med et juletræ:
 85 %, heraf naturlige juletræer 73 %
 BNP pr. indbygger: 43.637 \$

Juletræsmarked:

(i alt ca. 2,8 millioner træer)

- Nordmannsgran (72 %)
 - Rødgran (8 %)
 - Blågran (2 %)
 - (Skov)fyr (1 %)
 - Andre (5 %)
- Plastiktræer (12 %)

Egenproduktion (alle arter):

2,3 millioner, heraf nordmannsgran 1,8 millioner

Handel:

Import: (ca. 0,25 millioner)
 Danmark & Tyskland
 Eksport: (ca. 0,1 million)
 Ungarn, Tjekkiet, Slovakiet og Tyskland

☰ Claus Jerram Christensen

Knap 45 deltagere fra 11 lande deltog over de fire dage, hvor også 17 østrigere var helt eller delvist med undervejs. Den mindre tilslutning må nok tilskrives den usædvanlige travlhed i kulturerne på denne tid af året. Den største udenlandske gruppe var fra Tyskland med 17 deltagere efterfulgt af 7 danskere og 3 nordmænd/irere. For første gang var der repræsentanter med fra Sverige.

Mange deltagere ankom med fly til Wien, hvorfra der var arrangeret bustransport til to hoteller i og omkring Maria Tarferl, som var base under mødet. Sommermødet var placeret ca. 120 km vest for Wien nær Donau, og de faglige punkter havde fokus på dyrkning af nordmannsgranjuletræer, frøplantageanlæg og drift, frostskafer samt biodiversitetsundersøgelser.

CTGCE-fanen blev overrakt til England

Onsdag indledtes med møde i den europæiske forening, hvor både Østrig og Tjekkiet berettede om klimatiske udfordringer fra en varm periode i februar/marts, som var blevet efterfulgt af kulde i april med knopdød til følge. Torsdag kunne man ved selvsyn se skaderne på især de mindre træer, hvor f.eks. topknoppen

Figur 2. Hos familien Steinkellner i Yspertal tillader man højt ukrudt i sporene for at tilgodese bl.a. bier.

Figur 1. Overrækkelse af fanen for den europæiske forening fra tyske Bernd Oelkers (th.) til engelske Hans Alexandersen (tv.). Nu har England formandskabet de næste tre år.

ikke var brudt. Det var vurderingen, at der var tilsvarende skader i Ungarn, men at skaderne mest havde ramt træer under 1,5 meter og derfor ikke ville få den store betydning for dette års samlede udbud fra de tre lande. Som afslutning på mødet i den europæiske forening blev "CTGCE-fanen" overrakt fra det tidligere tyske formandskab ved Bernd Oelkers til det nye engelske formandskab ved den nyvalgte engelske formand Hans Alexandersen (figur 1). Hans er oprindeligt dansker, men er nu bosiddende udenfor London, hvor han producerer ca. 70.000 træer årligt.

Prioritering af bier og biodiversitet

Onsdag eftermiddag var der ekskursion til familien Steinkellner i Yspertal,

som har dyrket juletræer siden 1990. Ejendommen har 8 ha juletræer med nordmannsgran og 15 ha skov og ligner på mange måder en typisk "Familienbetrieb", hvor alle giver en hånd med i produktionen, men kun den ene ægtefælle arbejder på fuldtid på bedriften. Nordmannsgranproduktionen foregik på relativt skrånende terræn med løbende indplantning på ca. 1,4 meter mellem rækkerne og 1,1 meter mellem træerne i rækken. Renholdelsen var mekanisk, med særlig opmærksomhed på gode forhold for bier. Dette betød, at man tillod ukrudtet at blive højt i både spor og rækkemellemrum (figur 2). Træerne blev topskudsreguleret med en kombination af TopStop-tang og Dirabel (NAA) eller ConShape (på

Team Service

- forhandler af alt, hvad du skal bruge til at pleje og oparbejde dine juletræer

Egholm 2150 er en universalmaskine og en særdeles fleksibel løsning til vedligeholdelse af udendørsarealer.

Vi har udviklet et væld af udstyr til Egholm 2150, som effektiviserer pasning og oparbejdning af juletræer.

- Afskærmet frontsprøjte
- Bomsprøjte
- Sideafskærmning
- Gødningsudlægger
- Stållinddækning til bund
- Hydraulisk baglift
- Stabklipper
- Fældeklo og meget mere

dispensation som i Danmark). Breddereguleringen var begrænset, og man tilstræbte en klar etagering i træet, hvilket samlet set betød bredere træer, end hvad der normalt er slutmålet for mange danske producenter. Træerne blev afsat til lokale handlende, og kun 5 % blev solgt fra gården.

Frøplantage og frost

Torsdag gik turen med bus til formanden for juletræsdyrkerforeningen i Niederösterreich, Franz Raith, der siden 1975 har dyrket juletræer på 11 ha nær Rodingersdorf. Indledningsvist så vi et frøplantageanlæg i nordmannsgran fra 2004. Ideen bag frøplantagen var at sikre tilgangen af nordmannsgranfrø, og man havde derfor udvalgt 22 store og flotte nordmannsgrantræer fra otte lokaliteter, hvorfra man havde klippet podekviste. Podekvistene var efterfølgende sat på grundstammer af nordmannsgran og udsat i et særligt design, så ens modertræer ikke stod lige ved siden af hinanden. Frøplantagen var anlagt med stor rækkeafstand (4*5 meter) og bredde spor, som blev mekanisk renholdt (figur 3). Der havde

Team - Service

Tlf. 4010 7387 – Jens Krogh Andersen
jens@team-service.dk • mail@team-service.dk
www.skovkultur.dk

Inden frokost torsdag lykkedes det repræsentanterne fra Norsk Juletræselskab at finde et "Norgestræ" blandt de ellers temmelig brede trætyper i en salgskultur.

desværre været en del planteafgang på grund af frost – måske grundet den tætte græspels, og man havde efterbedret med amerikanske ædelgranarter for at undgå hybridisering. Ydermere var oprindelsen på de modertræer, hvorfra pødevistene kom, kun dårligt belyst, og man havde derfor gennemført isoenzymanalyser og fundet ud af, at modertræerne stammede fra både Ambrolauri (Nikosminda) og Borshomi.

Figur 3. Karl Schuster, leder af foreningen i Niederösterreich, fortæller om anlægget af frøplantagen, der samlet set havde kostet 20.000 € i anlæg og med årlige udgifter på 3.000 – 4.000 € løb frøprisen for nuværende op i 200 €/kg.

Man havde høstet frø i fire år, og der var også koglesætning i 2019. Fra de første frøhøster havde man frembragt små planteskoleplanter, og planen var nu et afkomsforsøg med disse.

Herefter gik vi gennem en kultur med løbende indplantning, som var blevet hårdt ramt af forårsfrost i maj 2012 og nu havde de føromtalte knopdødsproblemer. I 2012 var der brugt store ressourcer på at genoprette kulturen efter frostskaerne, og det var et gennemgående indtryk, at man både havde viljen og midlerne til disse omfattende reparationsklip. Man accepterede ligeledes den længere omdriftstid efter indgrebene, som kunne betyde hugst af toptræer (figur 4). Ydermere havde man haft held til at sælge skadede træer i 2012, hvor man "bare" havde fjernet de skadede årsskud.

Gallamiddag med hornmusik

Efter feltturen torsdag formiddag var der frokost hos Franz og Maria Raith, hvorefter turen gik tilbage til hotellet til et velfortjent bad (det var stadig meget varmt) inden aftenens gallamiddag på Göttweig klosteret om aftenen. Til gallamiddagen, som ikke (alene) bestod af vand og brød, var der jagthornsmusik fra et anerkendt jagthornsorkester samt taler fra Franz Raith og den tiltrædende præsident for den europæiske forening – Hans Alexandersen.

Undersøgelse viste høj biodiversitet på juletræsarealer

Fredag besøgte vi Johann og Silvia Hasselmayr, som har dyrket nordmannsgranjuletræer på 20 ha siden 1991 nær Weiten. Som hos familien Steinkellner så kulturene meget "grønne" ud. Renholdelsen var en kombination af båndsprøjtning (Katana og Roundup) over de mindre træer og mekanisk renholdelse i de 1,4 meter brede rækkel mellemrum (figur 5). Næringsstofferne blev tilført som en blanding af organisk gødning og handelsgødning, og skadevoldere blev bekæmpet med svovl og pyrethroider efter behov. Her var mange flotte træer, og det var tydeligt, at man arbejdede professionelt med træerne, som blev solgt til lokale, supermarkeder og grossister.

ASM ØSTERVANG giver dig en bred vifte af muligheder at vælge imellem, indenfor skovbrug, til konkurrencedygtige priser. Du er naturligvis velkommen til at kontakte os, for yderligere oplysning eller for at få tilsendt prospekt.

- ★ Netmaskine
- ★ Hegnsudruller
- ★ Plantemaskine: 1- 2- eller 3-rækkes
- ★ Pallegafler
- ★ 8 m. transportvogn med hydrauliske slidsker
- ★ Spidser
- ★ Enarmet sprøjte
- ★ Hydraulisk pølehammer
- ★ Hydraulisk pølebor
- ★ Stærk 1-rækket plante-maskine til plantning i gamle juletræskulturer – fås nu også som 2, 3 og 4-rækket med hydraulisk justerbar rækkeafstand

NYHED Hegnsudruller med hydraulisk luk

ASM ØSTERVANG • www.asm-ostervang.dk
Tlf. 9856 5250 • asm@asm-ostervang.dk • Terndrupvej 28 • Astrup • 9510 Arden

Figur 4. kultur med forårsfrostskafer i 2012 (store træer) og knopdødsproblemer i 2019 (små træer) hos Franz Raith. Man aner i forgrunden et mindre træ, hvor topskuddet ikke er brudt.

I forbindelse med dette ekskursionspunkt blev resultaterne af en større undersøgelse af biodiversiteten fremlagt. I korthed viste den grundige undersøgelse, at juletræer havde en større biodiversitet end landbrug, og kun lidt mindre end ekstensive overdrev, som der er mange af i Østrig. På spørgsmålet om forskellen mellem biodiversiteten i juletræproduktion kontra

skov var svaret, at juletræproduktion jo ligner ung skov, men mangler nogle af de arter, som kendetegner ældre skov. Forskeren vurderede derfor ikke forskellen som stor, men dog med højest biodiversitet i skoven. Vi håber at bringe en mere udførlig beskrivelse af denne undersøgelse i en kommende udgave af Nåledrys.

Figur 5. Båndsprøjtning over de små træer i rækken kombineret med (sen) slåning med et-rækket udstyr hos Johann og Silvia Hasselmayr. Rækkeafstanden er noget større end i Danmark – typisk 1,4 meter. Man anerkendte frostrisikoen ved de grønne græsstriber, men mente alligevel, at fordelene i form af mere flora/fauna samt erosionsbeskyttelse opvejede ulemperne.

De østrigske producenter går meget op i produktionens omdømme, men ikke på en "frelst" måde, idet man vedgår brugen af plantebeskyttelsesmidler og gødning – det er en produktion. Man er optaget af, at kulturerne fremstår "grønne" i landskabet, og man tager større hensyn til insekter og fugle, end det ses i mange danske kulturer. Derfor bruger man i udtalt grad mekanisk renholdelse, selvom man også i Østrig oplever, at den græspels, som ofte bliver resultatet, også kan give forårsfrost problemer.

CTGCE i Richard Løvehjertes fodspor

Fredagen sluttede med en sejltur på Donau fra Melk til Krems gennem det maleriske østrigske landskab med vinmarker og borge langs ruten. En af disse borge var i Dürnstein, hvor den engelske konge Richard Løvehjerte blev holdt til fange for senere at blive løsladt mod en løsesum (figur 6).

Der var gennemgående tilfredshed med afviklingen af arrangementet og balancen mellem faglige feltture og mere kulturelle aktiviteter, men særligt torsdag bød på megen buskørsel med et mere begrænset fagligt udbytte. Placering af næste års sommermøde er i skrivende stund usikker, men tidspunktet vil blive i perioden fra medio juli til medio august i lyset af dette års ringere tilslutning. 📍

Figur 6. Borgen i Dürnstein, hvor legenden fortæller, at Richard Løvehjerte blev ført hertil og holdt som fange i 1192 som hævn for Richards drab af hertug Leopolds bror. Det var mens Richard Løvehjerte sad fængslet her, at hans bror – prins John – tog magten i England. Først i 1194 lykkedes det Richard Løvehjerte at betale den enorme løsesum og vende tilbage for at generobre magten i England.

